

# TÜRKİYE MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ

## ÜLKE BİLGİ NOTLARI

### IRAK CUMHURİYETİ



ARALIK 2020

## IRAK CUMHURİYETİ

### I- ÜLKE KİMLİK KARTI

RESMİ ADI	IRAK CUMHURİYETİ
KONUŞULAN DİLLER	ARAPÇA - KÜRTÇE
PARA BİRİMİ	IRAK DİNARI (IQD)
BAŞKENTİ	BAĞDAT
YÖNETİM BİÇİMİ	PARLAMENTER DEMOKRASİ
CUMHURBAŞKANI	BERHAM SALİH (2 Ekim 2018)
BAŞBAKAN	MUSTAFA EL-KAZİMİ (7 Mayıs 2020)
YÜZÖLÇÜMÜ (km <sup>2</sup> )	438 318
NÜFUS (kişi)	39.309.783
GSYH (milyar \$)	234.1
KİŞİ BAŞINA GELİR (\$)	5.591
GSYH BÜYÜME ORANI (%)	4,4
ENFLASYON ORANI (TÜFE) (%)	-0.2
İŞSİZLİK ORANI (%)	7.90
DÖVİZ KURU (\$/IQD) (14.12.2020)	1 \$ = 1.194 IQD
OECD ÜLKE RİSK SINIFLANDIRMASI*	7

Kaynak : World Bank-Trading Economics – 2019 Verileri

\*OECD Ülke Risk Sınıflandırmasına göre ülkeler 0 (en düşük) ile 7 (en yüksek) arasında değerlendirilmektedir.

### T.C. BAĞDAT BÜYÜKELÇİLİĞİ

**Büyükelçi** : Fatih YILDIZ  
**Adres** : 2/8 Veziriye Baghdad - IRAQ  
**Telefon** : 0312 – 218 60 10 (Ankara üzerinden ) 00 964 790 190 94 06  
**E-posta** : [embassy.baghdad@mfa.gov.tr](mailto:embassy.baghdad@mfa.gov.tr)

### T.C. BAĞDAT TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

**Ticaret Müşaviri** : Ferdi YAYLA  
**Adres** : Al Waziriya Mahalla : 301, Zukak : 5, No :15, Baghdad - IRAQ  
**Telefon** : 00 964 790 316 75 81  
**E-posta** : [bagdat@ticaret.gov.tr](mailto:bagdat@ticaret.gov.tr)

### T.C. ERBİL TİCARET ATAŞELİĞİ

**Ticaret Ataşesi** : Kerem TUZLU  
**Adres** : Ster Tower, No:602, Gulan Street, Erbil - IRAQ  
**Telefon** : 00 964 750 717 43 45  
**E-posta** : [erbil@ticaret.gov.tr](mailto:erbil@ticaret.gov.tr)

### IRAK CUMHURİYETİ ANKARA BÜYÜKELÇİSİ

**Büyükelçi** : Hassan H. A. JANABI  
**Adres** : Turan Emeksiz Sokak, No:11, G.O.P. /ANKARA  
**Telefon** : 00 90 312 468 74 21  
**E-posta** : [ankemb@mofa.gov.iq](mailto:ankemb@mofa.gov.iq)



## **II- GENEL BİLGİ**

Bir Ortadoğu ülkesi olan Irak, kuzeyden Türkiye, doğudan İran, güneydoğudan Basra Körfezi ve Kuveyt, güneyden Suudi Arabistan, batıdan da Ürdün ve Suriye ile çevrilidir. Irak, Türkiye ile 352 km, İran ile 1458 km, Ürdün ile 181 km, Kuveyt ile 240 km, Suudi Arabistan ile 814 km ve Suriye ile 605 km sınıra sahip bulunmaktadır.

Türkiye ve İran sınırına yakın bölgelerde dağlık arazilerin ve İran sınırında bataklıkların görüldüğü çoğunlukla da düzlük arazilerden oluşan Irak topraklarının %13'ü tarım alanı, %10'u otlak, %4'ü orman ve çalılıktır.

En yüksek yerleri Handran (2625 m.) ve Sincar Dağı (1500 m)'dir. En önemli akarsuları kaynağı Türkiye'de olan Fırat ve Dicle nehirleridir.

Bölgelere göre değişiklik arz eden bir iklimi vardır. İç kesimlerde bulunan başkent Bağdat'ta yıllık sıcaklık ortalaması 23°C, yıllık yağış ortalaması ise 140 mm'dir. Basra şehrinde bu ortalama, 24°C /171 mm.'dir. Bağdat'ta en sıcak aylar Haziran-Ağustos dönemidir. Bu aylarda en düşük ve en fazla sıcaklıklar ortalama 35-50°C'dir. Ancak nem oranı düşüktür. Bağdat'ta en soğuk dönem 4-16°C ile Aralık-Şubat dönemidir.

Yağışın en az olduğu aylar 1 mm ortalama ile Haziran-Eylül iken, en iyi yağış ortalamasına sahip ay 28 mm ile Mart ayıdır.

Irak, idari olarak 18 İlden (vilayetten) oluşmaktadır. Bu eyaletler ve başkentleri (parantez içerisinde verilmiştir); Bağdat (Bağdat), Selahattin (Tikrit), Diyala (Bakuba), Vasit (Kut), Meysan (Amara), Basra (Basra), Dikar (Nasiriye), Mutanna (Samava), Kadisiye (Divaniye), Babil (Hilla), Kerbela (Kerbela), Necef (Necef), Anbar (Ramadi), Nineva (Musul), Dohuk (Dohuk), Erbil (Erbil), Kerkük (Kerkük), Süleymaniye (Süleymaniye).

İl Valileri, yerel seçimle belirlenen "il genel meclisi" üyeleri arasından seçilmektedir. Belediyeler ise, Valilikler bünyesinde bir "daire başkanlığı" olarak faaliyet göstermektedir. Sadece Bağdat'ta müstakil belediye başkanlığı bulunmaktadır. Bağdat Büyükşehir Belediye Başkanı, Başbakan tarafından Parlamento'nun uygun görüşü alınarak atanmaktadır.

Birinci Dünya Savaşı sonrasında İngiltere'nin yönetimi altına giren Irak 1932 yılında bağımsızlığını kazanmış ve Irak Krallığı kurulmuştur. Krallık, 1958 yılında yapılan askeri darbeyle yerini Irak Cumhuriyeti'ne bırakmıştır. Irak Cumhuriyeti, 1958-2003 dönemini Baas Partisi yönetiminde geçirmiştir. 2003 yılında ABD'nin askeri müdahalesiyle Baas Rejimi sona ermiş, Irak Cumhuriyeti demokrasi ile yönetilmeye başlamıştır.

1980 yılında başlayan ve 8 yıl süren Irak-İran Savaşı Irak ekonomisini olumsuz etkilemiştir. Irak bu dönemde, Körfez ülkelerinden ve Batılı finans kurumlarından yüklü miktarda borç almıştır.

1990 yılında Irak, Kuveyt'in petrol fiyatlarını ve dolayısıyla Irak'ın petrol ihraç gelirlerini düşürmek amacıyla kasten kapasitesinden fazla petrol üretimi yaptığını ve iki ülkenin ortak sınırlarındaki petrol sahalarından Kuveyt'in petrol çaldığını ileri sürerek Kuveyt'i işgal etmiş, ancak I. Körfez Savaşı olarak da anılan savaşın sonucunda Kuveyt'ten geri çekilmiştir. Müteakiben, 6 Ağustos 1990'da BM 661 sayılı kararıyla Irak'a ekonomik yaptırımlar uygulanmaya başlanmıştır. Nisan 1995'te BM ile petrol karşılığı gıda ithalatı konusunda bir anlaşma imzalanmış, Irak'ın her altı ayda bir 2 milyar ABD

Doları tutarında petrol ihraç etmesine izin verilmiştir. Bunun karşılığında ise gıda maddesi ve temel insani malzemeler ithal edilmesi için fon sağlanmıştır.

20 Mart 2003'te başlayan ABD askeri müdahalesi ile 24 yıl süren tek adam yönetimi (Baas Rejimi) sona ermiştir. 22 Mayıs 2003'te Irak'a uygulanan ambargo kaldırılmış, Irak'ta BM gözetiminde ve ABD öncülüğünde yeni bir yönetim kurulmuştur. 15 Ekim 2005 tarihinde Irak'ta anayasa taslağına ilişkin halk oylaması yapılmış ve hâlihazırdaki anayasa 2005 yılında yürürlüğe girmiştir. Cumhurbaşkanı ve Başbakan Parlamento içinden seçilmektedir.

Ülkenin başlıca doğal kaynakları; petrol, doğalgaz, fosfat ve sülfürdür.

Petrol, Irak ekonomisinin dayandığı temel sektördür. Ham petrol ihracatı milli gelirin %60'ını, kamu gelirlerinin ise yaklaşık %90'ını oluşturmaktadır.

Irak, dünyanın en düşük maliyetle petrol ve gaz üretimi yapan ülkelerden birisidir. Ülkedeki petrol, göreceli olarak sığ kuyulardan çekilebilen çok büyük sahalarda bulunmaktadır. Irak'ın rezervlerinin üçte birinden daha fazlası yeryüzünün sadece 600 metre altındadır ve su ve birleşik doğal gaz birikintilerinin petrol rezervleri üzerinde yüksek basınç oluşturmasından dolayı çok çabuk yüzeye çıkmaktadır. Bu nedenle, Irak petrolünün üretim maliyeti varil başına 1,50 ABD Doları'ndan daha az olabilmektedir. Bu üretim maliyeti, Suudi Arabistan'daki maliyetle eşit, diğer ülkelerden daha düşüktür.

Mevcut üretim seviyesinde kaç yıllık rezerv kaldığını göstermesi bakımından önem taşıyan rezerv-üretim oranı bazı tahminlere göre Irak'ta 150 yıldır ve bu rakam Orta Doğu ve Afrika bölgesindeki en yüksek orandır.

Ülkedeki ana petrol üretim bölgeleri, güneyde Basra ile kuzeyde Kerkük bölgesidir. Ham petrol Kuzey Irak'ta Baiji, Bağdat'ta Dora ve Basra'daki rafinerilerde işlenmektedir. Kısa ve orta vadede üretimin artırılabilmesi, daha küçük ve yerel bazda birleşmiş rafinerilerin kurulmasına bağlıdır.

OPEC üyesi olan Irak'ın tespit edilmiş petrol rezervi 150 milyar varildir. En büyük petrol rezervi, güneyde Rumelia sahasında olup, 17 milyar varil düzeyindedir.

### **III- TÜRKİYE - IRAK TİCARİ İLİŞKİLERİ**

#### **Türkiye - Irak Dış Ticareti (milyon ABD Doları)**

<b>YIL</b>	<b>İHRACAT</b>	<b>İTHALAT</b>	<b>HACİM</b>	<b>DENGE</b>
<b>2015</b>	8 550	296	8 846	8 524
<b>2016</b>	7 637	836	8 473	6 801
<b>2017</b>	9 055	1 528	10 583	7 527
<b>2018</b>	8 346	1 420	9 766	6 926
<b>2019</b>	8 999	2 518	11 517	6 481
<b>2020/Ekim</b>	7 207	6 807	14 014	0,4

Kaynak: TÜİK

## **IV- MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ ALANINDAKİ İLİŞKİLERİMİZ**

Türk müteahhitlik firmaları Irak pazarına 1975 yılında ENKA İnşaat ile giriş yapmıştır. 1975 yılından bugüne kadar geçen sürede Türk müteahhitlik firmaları tarafından Irak'ta toplam 27,3 milyar ABD Doları tutarında 1012 proje üstlenilmiştir.

Bu tutar ile Irak, toplam proje bedeli bakımından Türk müteahhitlik firmalarının yurtdışında en fazla iş üstlendikleri Ortadoğu'daki 1. dünya genelindeki 4. ülke konumundadır.

<b>ÜSTLENİLEN PROJELERİN YILLARA GÖRE DAĞILIMI</b>		
<b>YILLAR</b>	<b>PROJE SAYISI</b>	<b>PROJE BEDELİ (ABD \$)</b>
<b>2017 ve Öncesi</b>	<b>952</b>	<b>24.475.712.362</b>
<b>2017</b>	<b>15</b>	<b>1.041.784.177</b>
<b>2018</b>	<b>12</b>	<b>247.248.565</b>
<b>2019</b>	<b>26</b>	<b>1.465.034.812</b>
<b>2020/Kasım</b>	<b>7</b>	<b>58.298.469</b>
<b>TOPLAM</b>	<b>1.012</b>	<b>27.288.078.385</b>

<b>ÜSTLENİLEN İŞLERİN TÜRLERİNE GÖRE DAĞILIMI</b>		
<b>ENERJİ SANTRALİ</b>	<b>4.826.465.760</b>	<b>17,69%</b>
<b>KONUT</b>	<b>4.054.862.591</b>	<b>14,86%</b>
<b>SAĞLIK TESİSİ</b>	<b>2.480.259.077</b>	<b>9,09%</b>
<b>KARAYOLU/TÜNEL/KÖPRÜ</b>	<b>2.342.577.840</b>	<b>8,58%</b>
<b>İÇME SUYU/ARITMA TESİSLERİ</b>	<b>1.876.973.546</b>	<b>6,88%</b>
<b>BARAJ</b>	<b>1.644.440.834</b>	<b>6,03%</b>
<b>HAVALİMANI</b>	<b>1.047.242.383</b>	<b>3,84%</b>
<b>DİĞER ÜST YAPI</b>	<b>898.292.853</b>	<b>3,29%</b>
<b>OKUL</b>	<b>865.829.335</b>	<b>3,17%</b>
<b>PETROKİMYA TESİSİ</b>	<b>741.856.399</b>	<b>2,72%</b>
<b>DİĞERLERİ</b>	<b>6.509.277.767</b>	<b>23,85%</b>
<b>TOPLAM</b>	<b>27.288.078.385</b>	<b>100,00%</b>

Firmalarımız, yeniden yapılanma sürecindeki Irak'ta bugüne kadar çok çeşitli alt ve üstyapı işleri üstlenmişlerdir. Bu işler kapsamında; boru hattı, arıtma ve içme suyu gibi altyapı projeleri; konut, askeri tesis, sosyal-kültürel tesisler, idari bina ve sağlık tesisleri gibi bina projeleri; enerji hatları, enerji santralleri, depolama tesisleri, endüstriyel tesisler ve petrokimya tesisleri gibi çeşitli sanayi tesisi projeleri; sulama ve baraj gibi çeşitli su projeleri ve havaalanı ile yol-köprü-tünel gibi çeşitli ulaşım projeleri mevcut bulunmaktadır.

***Irak'ta İş Üstlenmiş olan Firmalarımız:***

- AKFEN İnşaat Turizm ve Ticaret A.Ş.
- CENGİZ İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- ÇALIK Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- DORÇE Prefabrik Yapı ve İnşaat Sanayi Ticaret A.Ş.
- DOST İnşaat ve Proje Yönetimi A.Ş.
- ENKA İnşaat ve Sanayi A.Ş.
- EPİK Taahhüt Sanayi İç ve Dış Ticaret A.Ş.
- ESER Taahhüt ve Sanayi A.Ş.
- FERNAS İnşaat A.Ş.
- GAMA Taahhüt Şirketleri
- GARANTİ KOZA İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- GÜLSAN İnşaat Sanayi Turizm Nakliyat ve Ticaret A.Ş.
- GÜNAY İnşaat Ltd. Şti.
- GÜRBAĞ İnşaat Mühendislik Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- GÜRİŞ Holding A.Ş.
- HAŞEMOĞLU İnşaat Sanayi Ltd. Şti.
- HGG İnşaat A.Ş.
- IC İÇTAŞ İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- İLCİ İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- KALYON İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- KİSKA-KOM İnşaat ve Ticaret A.Ş.
- KOÇOĞLU İnşaat Sanayi Tarım ve Hayvancılık Ticaret A.Ş.
- KUR İnşaat A.Ş.
- LİMAK İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- MAKYOL İnşaat Sanayi Turizm ve Ticaret A.Ş.
- NUROL İnşaat ve Ticaret A.Ş.
- SERKA Taahhüt İnşaat A.Ş.
- STFA İnşaat Grubu
- ŞA-RA Enerji İnşaat Ticaret ve Sanayi A.Ş.
- TEFİROM İnşaat Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- TEKFEN İnşaat ve Tesisat A.Ş.
- TEPE İnşaat Sanayi A.Ş.
- USLUEL Enerji Tesisleri Taahhüt ve Ticaret A.Ş.
- YENİGÜN İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- YÜKSEL İnşaat A.Ş.
- ZAFER Taahhüt İnşaat ve Ticaret A.Ş.

***Irak'ta Üstlenilmiş olan Bazı Büyük Bedelli Projeler:***

- Hawler uluslararası havaalanı inşaatı (CENGİZ-MAKYOL)
- Erbil Kongre ve Kültür Merkezi (YENİGÜN)
- Süleymaniye Üniversitesi kampus projesi (TEPE)
- Ham petrol boru hattı genişletme projesi (TEKFEN)
- Yusufia sulama projesi ve yol inşaatı (KİSKA-KOM)
- Kerbela Otel Projesi (TEFİROM)
- İskenderiye sulama projesi (KİSKA-KOM)
- Kerbela çimento fabrikası inşaatı (ENKA)
- Tasluca çimento fabrikası inşaatı (ENKA)
- Kuzey rafinerileri – 42 numaralı tank projesi (TEKFEN)
- Erbil-Perdi yolu rehabilitasyonu (CENGİZ)
- Irak-Türkiye ham petrol boru hattı (ENKA)
- Kora-Şaklava-Kandil Karayolu (YÜKSEL)
- Bağdat Alışveriş Merkezi Projesi (TEFİROM)
- Süleymaniye Demir Çelik Fabrikası (TEFİROM)

Irak'ta müteahhitlik hizmetleri kapsamındaki işlerin yaklaşık %60'ı yerel makamlardan alınmış olup, uluslararası firmalar ve ABD makamlarından alınan işler %40'luk bir oranı teşkil etmektedir.

Ülkede potansiyel arz eden faaliyet alanları arasında; toplu konut projeleri, sağlık tesisi projeleri, altyapı projeleri, sosyal ve kültürel projeler, enerji projeleri ile ulaştırma projeleri yer almaktadır.

• **Toplu Konut Projeleri:**

Toplu konut projeleri ülkede, hem kamu kurumlarınca hem de halk tarafından yoğun ilgi görmektedir. Yüksek düzeyde konut açığı problemi yaşayan Irak'ta nüfus yoğunluğundan ötürü çok sayıda konutta 10-15 kişinin bir arada yaşadığı bilinmektedir. Gerek Irak İmar ve İskân Bakanlığı gerek valilikler ve belediyeler başta olmak üzere diğer kamu kurumları tarafından tasarlanan toplu konut projelerinde konut sayıları 1 000 konuttan başlayıp 5 000 konuta kadar ulaşmaktadır. Ülkenin konut ihtiyacının yaklaşık 3 milyon civarında olduğu ifade edilmektedir.

• **Sağlık Tesisi Projeleri:**

Ülkenin ciddi bir sağlık altyapısı eksikliği mevcut bulunmaktadır. Irak Sağlık Bakanlığı, bahse konu eksikliği gidermek ve ülkenin modern sağlık tesislerine kavuşmasını sağlamak üzere öncelikli olarak 10 adet eğitim ve araştırma hastanesi inşa edilmesini planlamaktadır.

• **Alt Yapı Projeleri:**

Su ve kanalizasyon sistemlerinin yenilenmesi ile katı atıkların toplanarak yeniden işleme tabi tutulması Irak'ın yıllarca ertelemiş olduğu projeler arasında yer almaktadır. Bahse konu işler, Irak'ın genelini kapsayan büyük ölçekli projelerdir. Katı atık toplama üniteleri kurulması ihtiyacı tüm şehirler için geçerlilik arz etmektedir.



• **Sosyal ve Kültürel Projeler:**

Irak Eğitim Bakanlığı ile Irak Yüksek Eğitim Bakanlığı ülkede çok sayıda ilk ve ortaöğretim okulu ile çok sayıda üniversite inşa edilmesini planlamaktadır.

• **Enerji Projeleri:**

Hâlihazırda Irak'ta yaşanmakta olan problemlerin başında elektrik enerjisi arzındaki sıkıntı gelmektedir. Bu nedenle, yeni elektrik santrallerinin yapılması ve mevcutların yenilenmesi konusu Hükümetin öncelikleri arasında yer almaktadır.

• **Ulaştırma Projeleri:**

Ön plana çıkan projeler arasında; Musul-Bağdat otoyolunun inşası, Fav Limanı projesi, Musul ve Kerkük Havalimanlarının onarımı-inşası-işletilmesi yer almaktadır.

Öte yandan, yukarıda sıralanan projeler ile ilgili olarak Bakanlıkların tamamının mühendislik alanında teknik müşavirlik firmalarının desteğine ihtiyacı bulunmaktadır.

12 - 14 Şubat 2018 tarihlerinde Kuveyt'te "Irak'ın Yeniden İmarına ilişkin Uluslararası Konferans" düzenlenmiştir. Söz konusu Konferans'ta, Irak'ın ihtiyaç duyulduğu belirtilen 88,2 milyar ABD Doları'na karşılık, uluslararası toplum tarafından 30 milyar ABD Doları tutarında taahhütte (%94'ü borç ve kredi) bulunulmuştur.

Türkiye tarafından da, Irak'ın yeniden inşası kapsamında 5 milyar ABD Doları kredi ve 50 milyon ABD Doları hibe içeren bir taahhüt paketi açıklanmıştır. Taahhütlerimizin, milli menfaatlerimize hizmet edecek stratejik projelerin hayata geçirilmesine yönelik olarak kullanılacağı kaydedilmektedir.

Bu kapsamda belirlenen projeler arasında;

- İkinci sınır kapısı açılması
- Musul-Bağdat otoyolu inşası
- Musul'da KOBİ Sanayi Bölgesi kurulması
- Musul ve Kerkük Havaalanlarının onarımı/inşası/işletilmesi
- Fav Limanı projesine destek verilmesi
- Su alanında projeler

yer almaktadır.

Türk tarafı taahhütlerinin ele alınmasını teminen ilgili Bakanlıklar, Devlet Su İşleri, Karayolları, DHMİ, TOKİ, Türk EXİMBANK ve TİKA yetkililerinden oluşan bir çalışma grubu kurulmuştur.

Irak ile ticari faaliyetlerimizin gerçekleştiği sınır kapısı Habur/İbrahim Halil Sınır Kapısı'dır. Alternatif rotalar oluşturmak ve Habur'un yükünü hafifletmek için ikinci bir sınır kapısı açılmasına yönelik olarak Türk tarafı girişimleri sürmektedir. Bu kapsamda, Musul'a daha kolay erişim sağlayacak Ovaköy mevki üzerinde durulmaktadır. Türkiye'yi Körfez Bölgesi'ne bağlayacak yeni hudut kapısının bölgesel ekonomik entegrasyonu güçlendireceği düşünülmektedir.

Öte yandan, Irak'taki su altyapısının yetersizliği Irak'ta su sıkıntısına sebebiyet vermektedir. Irak, ülkemizi Fırat ve Dicle nehirlerinden az su bırakmakla itham etmektedir. İki ülke arasındaki su sorununun ele alınmasını teminen Prof. Dr. Veysel Eroğlu "Su Konusunda Özel Temsilci" olarak atanmıştır.

Ülkemizin su alanında işbirliğini ve olabilecek altyapı projelerini (sulama kanalı, pürifikasyon, baraj tadilatı, vb. projeleri) destekleyebileceği kaydedilmektedir.

Irak Cumhurbaşkanı Sayın Berham Salih'in 3 Ocak 2019 tarihinde ülkemize gerçekleştirdiği ziyaret kapsamında, Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar Pekcan ve Irak Ticaret Bakanı Dr. Mohamed Haşim Al-Ani arasında gerçekleştirilen görüşmede, Irak'ın yeniden inşasına ilişkin olarak Irak yetkililerinin Türk müteahhitlik firmaları ile bir araya getirilmesi amacıyla Irak'a bir Müteahhitlik Heyeti Ziyareti düzenlenmesi hususunda mutabık kalınmıştır.

Bu kapsamda, Birliğimiz organizasyonu, Ticaret Bakanlığı başkanlığı ve T.C. Bağdat Büyükelçiliği işbirliğiyle 25 Nisan 2019 tarihinde Irak'ın başkenti Bağdat'a bir "Müteahhitlik Heyeti Ziyareti" gerçekleştirilmiştir.

Ticaret Bakanlığı Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürü Uğur Öztürk başkanlığındaki müteahhitlik heyetinde; TMB Başkanı Mithat Yenigün, Yönetim Kurulu Üyeleri Kartal Usluel, Süheyla Çebi Karahan ve Tevfik Öz ile birlikte TMB üyesi firmalardan üst düzey temsilciler yer almışlardır.

Forumda, Irak tarafından Irak Yeniden İmar Fonu (ReFAATO), Ulusal Yatırım Komisyonu, Maliye Bakanlığı, Planlama Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Elektrik Bakanlığı, Petrol Bakanlığı, İmar, İskân, Belediyeler ve Kamu İşleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Su Kaynakları Bakanlığı, Sanayi ve Madenler Bakanlığı üst düzey temsilcileri, Irak müteahhitlik firmaları temsilcileri ve iş insanları katılmışlardır.

Forum kapsamında, Irak işveren idare temsilcileri ile bir araya gelen firmalarımız faaliyetleri ve ilgi alanları hakkında bilgilendirme yapmış, Irak işveren idare temsilcileri de ülkede önümüzdeki dönemde hayata geçirilmesi planlanan projeler hakkında sunumlar gerçekleştirmişlerdir.

Söz konusu Forum kapsamında, Türkiye Müteahhitler Birliği (TMB) ile Irak Müteahhitler Federasyonu (ICF) üyesi firmaların işbirliğini daha ileriye taşıyacak bir "İşbirliği Mutabakat Zaptı" TMB Başkanı Sayın Mithat Yenigün ve Irak Müteahhitler Federasyonu Başkanı Sayın Ali F. Sanafee tarafından imzalanmıştır.

Irak ziyareti kapsamında Türk heyeti ayrıca, Irak Cumhurbaşkanı Sayın Berham Salih tarafından da kabul edilmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanı, Türk müteahhitlerinin Irak'a devam eden ilgilerinin önemine vurgu yaparak, müteahhitlerimizin çalışmalarına ve ikili ticaret ile yatırım ortamının gelişmesine destek olacaklarını ifade etmiştir.

Irak'ın Yeniden İmarı için Türkiye-İrak 2. İnşaat Forumu'nun 18 Eylül 2019 tarihinde Ankara'da Irak Ticaret Bakanı Dr. Mohamed Haşim Al-Ani'nin katılımıyla düzenlenmesi hususunda gerekli çalışmalar yapılmış ancak ülkede ortaya çıkan karışıklıklar nedeniyle etkinlik ileri bir tarihe ertelenmiştir.

## **V- ANLAŞMA ve PROTOKOLLER**

<b>Anlaşma Adı</b>	<b>İmza Tarihi</b>	<b>Resmi Gazete Tarihi ve Sayısı</b>
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması	07.02.1976	14.05.1976/15587
Türkiye-İrak Karma Ekonomik ve Teknik İşbirliği Komitesi 18. Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptı	04.05.2018	10.01.2019/30651
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	17.12.2020	

Ülkemiz ile Irak arasında **Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması 2009 yılında Bağdat'ta** imzalanmıştır. Ülkemizdeki iç onay süreci 2012 yılında tamamlanan anlaşma, Irak tarafının, anlaşmaya su kaynaklarının adil paylaşımına ilişkin bir madde eklenmesi yönündeki ısrarı nedeniyle yürürlüğe konulamamaktadır.

Benzer nedenle **Irak, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması müzakerelerine başlamamaktadır.**